

QUADERN DE TEATRE

JUAN CARLOS OLIVARES

Barcelona té contracultura teatral?

Barcelona, ciutat ciclotímica, bipolar, obsessionada per ajustar la seva realitat a la inabastable imatge que s'ha fet d'ella mateixa. Una neurosi que també plana sobre la cultura, al teatre. L'autocomplaença que maquilla el terror a l'abisme. Ciutat insatisfeta que aspira a tot menys a la normalitat. En pocs dies recomençarà el cicle de la temporada i al públic se li oferirà el miratge d'una programació normal d'una capital del teatre. De tot per a tots. Un tot autolimitat per endavant en les seves infinites possibilitats reals. En una altra ciutat amb una vinculació natural amb l'art, fins i tot l'espectacle més allunyat del gust comú ocuparia un lloc en la consciència flotant dels espectadors, seria un pigment imprescindible per formar el color únic de l'empremta cultural dels seus carrers. Hi seria fins i tot per commoure i agitar ni que fos només uns quants.

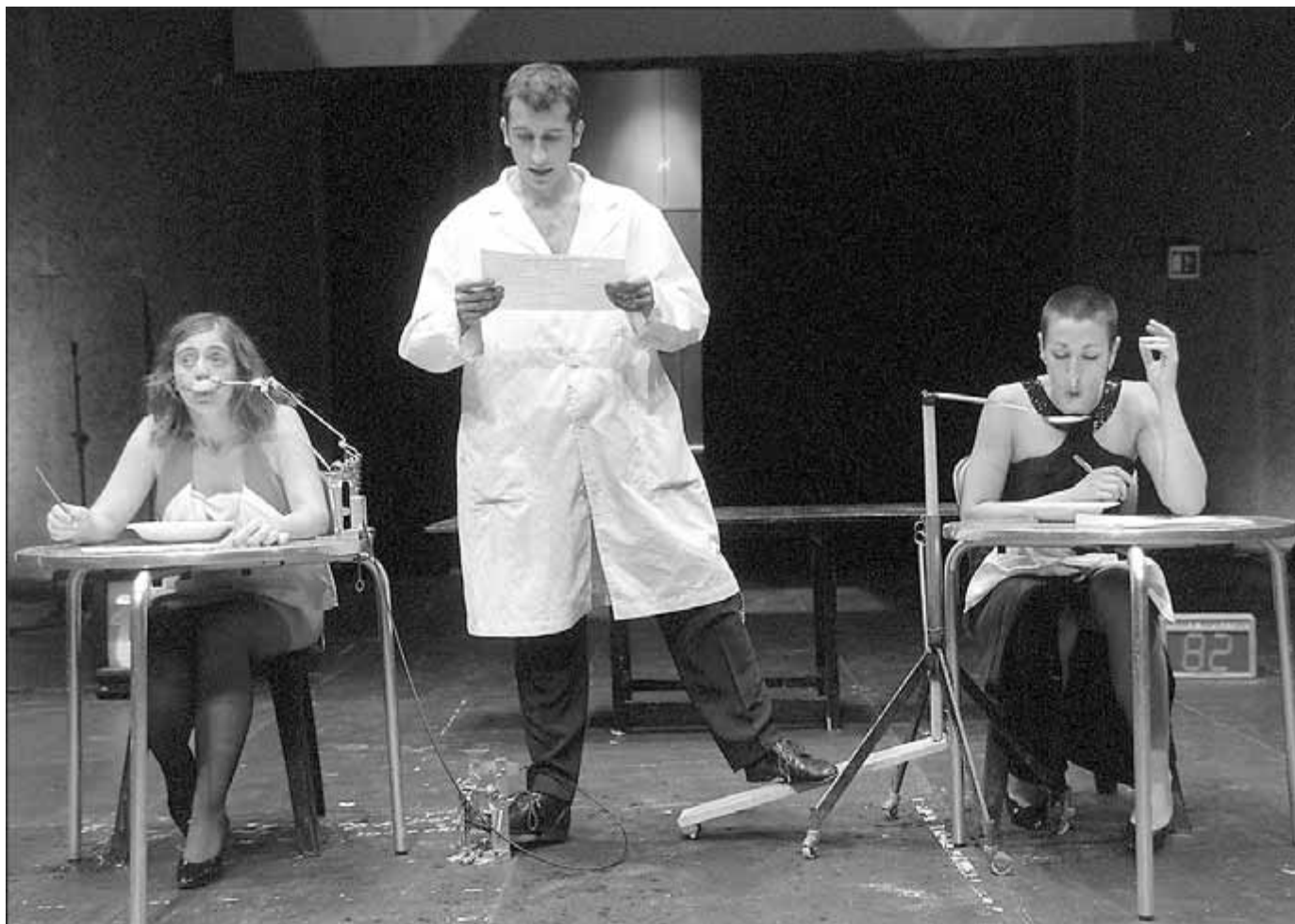
Aquí ens conformem amb la composició més fàcil, amb una paleta cromàtica reduïda i reconeixible sense esforç. Barcelona vol ser una capital normal del teatre sense assumir totes les seves realitats. La nebulosa s'apropia del públic quan intenta augmentar el color de les seves experiències. En altres ciutats se sap sense conèixer-ho que existeixen llocs secrets, moviments subterranis, corrents alternatius. La sintonia de l'agitació oculta.

LES ARRELS DE L'ETERN PRINCIPI

Cercar, escollir i trobar aquestes forces són decisions finals i individuals, però generar la intuïció, l'atmosfera de la seva mera existència és un esforç col·lectiu, la voluntat d'alimentar amb el reconeixement silenciosos tot el que forma part de la saba vital d'una comunitat. Sense aquesta acceptació no existeix ni la possibilitat de la clandestinitat o la contestació. Fantomes d'una altra realitat quan haurien de ser les arrels de l'etern principi.

A Barcelona també existeix un circuit del que es considera fora del circuit. Recintes que pel seu perfil accidental, heterodox i semiocult responen a les característiques de llocs germans a Berlín, Amsterdam, París, Mont-real o Buenos Aires. Iguals en la seva arquitectura teatral fortuïta però diferents en dimensions i nombre. Llocs com La Caldera, Conservas, L'Atelier, Game-B, La Santa, Espai Mer o La Poderosa. Sales d'assaig, galeries d'art, bars, refugis personals; espais polimorfs en permanent reciclatge dels seus continguts. La llista podria ser encara més llarga si el projecte de la General Eléctrica i del Círcol Maldà no haguessin fracassat.

En una ciutat normal aquests locals –amb una vida més o menys efímera– tindrien un paper fonamental en la regeneració de la vida teatral. Laboratoris de nous llenguatges, provetes de ciment i maó on acumular fracassos i parir enlluernadors descobriments cap a noves vies d'expressió. Un teixit delicat, inestable, volàtil, però en contínua reencarnació del seu esperit renovador.

Una escena de l'obra de Simona Levi '7 Dust, non lavoremo mai show', que es va veure al Mercat de les Flors

JOSEP LOSADA

LA MASSA CRÍTICA

Pot ser que falti precisament aquesta massa crítica necessària perquè es pugui generar un teixit amb la suficient identitat per fer-se notar com un element substancial del teatre barceloní. Iniciatives massa aïllades perquè es pugui parlar d'una alternativa seriosa oficiosa a l'alternativa oficial. És possible que no existeixi aquesta generació disposada a creure per un moment en la utopia.

Pot ser que el futur ens proveeixi amb una ingent quantitat de nous actors i actrius feliços de triomfar amb el seu talent ben après a l'Institut del Teatre en les telenovelles que arribin a la graella de TV3. Professionals impecables però analfabets de la curiositat. Experts en el sentiment automàtic, rostres ideals per a la càmera però morts en vida sense temps per envellir en altres terrenys de l'art, en camins no trepitjats pels seus avantpassats.

L'empenta personal de personatges com Marta Galán i La Vuelta o Simona Levi i Conservas, fins i tot de l'assimilat Roger Bernat amb la seva finiquitada General Eléctrica, o de la inclassificable Semolina Tomica, no posseeix la densitat d'un ambient intergeneracional que es mou per les interlínies de l'acceptat. En el fons, aquesta és una ciutat poc acollidora per al qui ve de fora amb idees i somnis, sobretot si el seu missatge dramàtic no és exclusivament la paraula. Els de fora no vénen o se'n van cansats i els d'aquí es conformen de seguir la tradició. La situació és tan heroica, individual i paupèrrima que seria fals parlar a Barcelona d'una contracultura teatral. I sense aquesta és impossible la regeneració, la consciència crítica, l'obertura de nous horitzons.

Com sempre, la falta d'imaginació de l'oficialitat contribueix a la inanitat del que s'escapa al seu control immediat. La tàctica de l'extenuació. Un agent negatiu conegut i habitual però no únic. Alguna cosa més ha d'haver-hi que expliqui la significativa manca d'alè dels que presumptament aspiren a ser els protagonistes del relleu generacional, que argumenti el monocromatisme del teatre que ens espera, impollut en la seva execució, badallant en la seva asèpsia artística, en la seva puresa de gènere.

ASÈPSIA

Què passa perquè en aquesta ciutat que ven futur, cultura i universalitat, l'esforç de creadors com Simona Levi no en contamini d'altres i es multipliqui com espores en desenes de projectes i iniciatives? Què passa amb el seu públic, còmplice potencial i en la seva majoria vinculat amb el món de la creació o a punt de formar part d'aquest món? ¿Tan asèptic és el nostre ambient artístic, tan lligat al factor de l'èxit garantit perquè les iniciatives no homologades morin en els llimbs de la fantasia d'una sobretaula?

Una biografia interconnectada com la de Marta Galán –en el seu pas pels tallers de la Sala Beckett– és un cas poc comú en un entorn que fuig de l'intercanvi de fluids i alè. Si el conformisme i l'adotzenament són el futur, poc horitzó li queda al nostre teatre. Un esgotament que comença a donar seriosos signes de convertir-se en una realitat. El perill és repetir la paràbola descrita per Arthur C. Clarke a *El fin de la infancia*, amb una humanitat que aspira a la perfecció a canvi de la seva extinció física. Una societat perfecta no necessita mirar enrere per observar

com creix la nova generació. Un gremi teatral que creu que ha arribat a un punt de perfecció professional s'encaamina a la repetició infernal del seu model. Però, ¿no hi ha ningú que trenqui aquest mirall maleït? El poc que hi ha permet albirar la possibilitat de nous mons.

ESCOLA DE BARCELONA

El treball realitzat per un grapat d'orats –aquests que emergeixen a la llum al Festival de Sitges o per una idea contemporània dels alts càrrecs culturals– demostra que existeixen terceres vies, fins i tot que es podria parlar d'una certa *escola de Barcelona*. Potser és una etiqueta massa precoç i inoportuna però alguna cosa hi ha de comunió d'idees i intencions en aquests muntatges en què es treballa sobre la dramaturgia de l'experiència.

Una aproximació interessant a la idea de la protodramatúrgia: el teatre com a relat d'una o moltes vides. L'actuació, la imitació, és substituïda pel relat a través de l'acció o la paraula. La reflexió, el concepte abstracte, només existeix si forma part d'una experiència personal. És l'ésser humà el que decideix dramatitzar la seva història de vida, amb els seus records, les seves experiències i pensaments. Hi ha en aquesta manifestació de tema teatral un fort factor de complicitat, de contacte immediat entre l'actor i l'espectador. La reproducció abasta una nova dimensió, una idea que podria ser el principi d'una nova forma d'entendre l'escriptura teatral, del naixement d'una nova generació d'autors. Encara que aquest auguri podria contradir el concepte mateix del teatre entès per Bernat o Levi.